

АНВАР НАМОЗОВ

ЖУМБОҚ

Газетчилар ҳаётимаси
Йўқолган эллик минг...
Хуфия битим
Мансаб ўғриси
Китобда ўлган қурамон
Нега бунчалар махрибонсан?..

Анвар НАМОЗОВ

ЖУМБОҚ

Қиссалар, ҳикоялар, ҳангомалар

Тошкент
«Янги аср авлоди»
2011 йил

УДК: 821
ББК: 84(4Ўзб)7
Н-23

Намозов А.
Жумбоқ /Қиссалар, ҳикоялар, ҳангомалар.–Т.: «Янги аср авлоди», 2011 -290 б.

ISBN: 9787-9943-08-713-2

Оддий одамнинг ҳаёти ҳам жумбоққа айланиши мумкин экан. Айнан шу боис у кўпларда қизиқиш, ҳавас ва ҳасад уйғотади. Ахир, бу қаҳрамонга омад кулиб боққан эди-да! Ваҳоланки, Илём Комилов фақат қадр-қимматга сазовор бўлишни хоҳлаганди. Хўш, у ўз ниятига ета оладими?..

“Жумбоқ”да, шунингдек, “Таъқиб”, “Шумқадам” мистик қиссасини, “Газетчилар” ҳангомасини ва турли мавзулардаги ҳикояларни ҳам ўқийсиз. Муаллиф турфа феъл-атворга эга кишилар ҳаёти орқали жамиятдаги умргузаронлик мезонларига баҳо беради.

УДК: 821
ББК: 84(4Ўзб)7
Н-23

ISBN: 9787-9943-08-713-2

© Анвар Намозов. «Жумбоқ/
Қиссалар, ҳикоялар, ҳангомалар».
«Янги аср авлоди», 2011 йил

Т А Ъ Қ И Б

Толиб бугун ишдан дили хун бўлиб қайтди. Кўпчиликнинг ичида, жамоа орасида Довур Ҳалимович уни “роса олиб бориб, олиб келди”. Найзадек гаплари Толибнинг нақ юрагини тилимлаб ўтди. “Ҳаммасини биларкан, – деб ўйлади тишини тишига босиб Толиб, – ҳаммасини! Наҳотки ортимдан одам қўйган бўлса?! Ким экан ўша хоин?..”

У асабий тарзда эшик қўнғироғини босди. Ҳадеганда очилавермагач, яна-яна босди. Айни пайтда барча аламини хотинидан олмоқчи эди. Эшик очилиб, Толибнинг ичи шувиллаб кетди. Остонада Назира турарди. Нигоҳлар тўқнашиб, бирида ҳайрат ва қўрқув, иккинчисида алам ва қасос ўти зоҳир бўлди. “Бу... қаёқдан келди? – ичини ит кемирди Толибнинг. – Менинг уйимда нима қиляпти? Наҳотки?..”

Қисқа фурсат уни ниҳоятда довдиратиб қўйган эди. – Вой, дадаси, келинг, – Назиранинг орқасидан пайдо бўлди Салтанат. – Меҳмон бу, дадаси, меҳмон. Ҳайрон бўлдингизми, қаерга келиб қолдим, деб?

Шунда ҳам Назира Толибдан кўзларини узмай синовчан термилиб турарди. Салтанат унга қарагачгина мийиғида кулган бўлди:

– Ҳа, эрингизми бу киши? – шундай деб Назира ичкарига кириб кетди.

Толиб юрагидаги ҳадикни сездирмасликка уринса-да, чуқур-чуқур нафас ола бошлаганди. Остона ҳатларкан, ўзини чарчаган қиёфага солди. Кейин эса ичкарига имо қилиб, савол назари билан хотинига қаради.

– Кейин айтаман, тез ювиниб чиқинг, – деди пи-чирлаб Салтанат.

Уст-бошини алмаштириб чиққан Толиб не-не ўй-хаёлда меҳмонхонада Ҳасан-Ҳусан билан ўйнаб ўтирган Назирага кўз ташлади-да, ювиниш хонасига кирди. Юз-қўлини обдон ювгач, ойнага термилиб турди. Ундаги жаҳл ўти карахтликка айланган, ўзини идора қилолмаслигидан қўрқайтганди.

Бу тасодиф эмас, тасодиф бўлиши мумкин эмас. Унда нега келади, нега? Толибнинг тинчини бузиш учунми? Шундоқ ҳам серғалва ҳаётига чанг солишми Назиранинг мақсади? Ахир, неча йил бўлди бунга? Наҳотки, эски гапни қўзғаб, нияти қасос олиш бўлса? Бошқа қандай мақсади бўлиши мумкин? Салтанатга айтиб берса-я ҳаммасини?.. Э, айтса, нима?! “Бир пайтлар бўлган-да шунақа ишлар”, дейилади, тамом-вассалом! Ўзи орқамдан юрган”. Аммо... аммо Назира чиройини йўқотмабди, ўша-ўша гўзал!..

– Чиқа қолинг, овқатни суздим, – овози эшитилди Салтанатнинг.

Толиб артиниб, зўрға чиқди. Дастурхон бошида ўзини бепарво тутишга ҳаракат қилди. Атайин қилгандек Назира унинг рўпарасидан жой олган эди.

– Меҳмонга олинг, десангиз-чи! – кулди Салтанат. – Ўй эгаси “олинг”, деб ўтиради-да!

Толиб синиқ жилмайиб, Назирага қаради-да, яна унинг синчков нигоҳига дуч келгач, кўзларини олиб қочди. “Нима деб кирган экан уйга? – деган ўй ўтди ичидан. – Алламбалоларни ўйлаб топгандир. Ҳа, мана, кириб олди, мени топди, энди билганини қилади”.

– Меҳмонга алоҳида сузиб, ичкарига киритмабсан-да! – деди Толиб сукут сақлашни ўзига эп билмай. – Бу ерда хижолат бўлиб...

– Манувларингизни биласиз-ку, – эгизакларига имо қилди Салтанат. – Ичкарини аллақачон алғов-далғов қилиб ташлашибди.

– Сизларни ҳам овора қилиб қўйдим, – деб қўйди Назира.

– Вой, бу нима деганингиз? – мулозамат қилди Салтанат. – Қани, олиб ўтиринг, ҳали ҳаммаси яхши бўлиб кетади.

Толиб дастурхондан бош кўтармай овқатланишга ҳаракат қиларди. “Яхши бўлиб кетади?” – Хотинининг соддалигиданми, ландовурлигиданми аччиқланган эди у. Ҳе йўқ, бе йўқ, бегона аёлни бошлаб келаверарканда уйга! Ҳозир ким кўп – фирибгар, товламачи кўп. Ишончингни қозониб, тиллаларингни олиб чиқиб кетса кўрасан!

– Хотинингиз жудаям очиққўнгил экан, – деди дабурустдан Назира. – Етти ёт бегона аёлни қўярда қўймай уйга олиб келди. Бошқа одам бўлганида...

Ҳа, бу маккора Назира Толибнинг ичидагини билади.

– Қўйсангиз-чи, мен сизнинг олдингизда қарздорман, – кулди Салтанат.

Назира Толибга пинҳона ҳужум қила бошлади:

– Ёлғончи, каззоблар оз дейсизми? Кўзингизга қараб, алдаб кетишади. Яхши одам экансиз, сизга катта раҳмат. Арзимас иш учун...

Толиб ҳам Назирани чақиб олмоқчи бўлди:

– Яхши бўлмаса, бунга уйланармидим, меҳмон?!

Салтанат кулиб юборди. Толиб Назирага зимдан қараб, унинг лаблари титраб кетганини кўрди. “Шу гапни бекор айтдим”, – деб ўйлади. Кейин тезда дастурхонга фотиҳа ўқиб, ўрнидан турди:

– Сизлар бемалол ўтиринглар.

Ётоқ томон йўналаркан, Назира унинг ортидан аччиқланиб қараб тургандек туюлди. Ичи сиқилди: “Эртага йўқолса керак ёки бошқа нияти бормикан?..”

Хиёл ўтмай, ётоққа Салтанат кириб келди.

– Нега ҳар кимни эргаштириб келасан? – жаҳл қилди Толиб.

– Секинроқ, – лабига кўрсаткич бармоғини босди Салтанат. – Ҳалиям раҳмат, денг, индамай ўтирганига. Толиб меровсиради.

– Йўлимдан чиқиб қолса бўладими! – изоҳ берди хотини. – Салгина туртиб кетдим. Мен унга ёрдамлашиш ўрнига у менга таскин берди. Ўтакам ёрилди.

– Нима? Туртиб кетдим? – Толиб Назиранинг муд-
даосини тушуна бошлаган эди.

– Ҳа, бўлмаса тезликни оширганим йўқ. Иккинчи
маши-на ҳайдаганим бўлсин. Милиция келмасидан
тезроқ кетинг, дейди қайтага. Қўярда-қўймай уйга
олиб келдим. Эртага кетаман, деяпти.

– Нега менга қўнғироқ қилмадинг? – жаҳл қилди
Толиб.

– Биламан-ку сизни, дарров ваҳима қиласиз. Ҳали
ойимлар ҳам билишмайди.

Толибнинг баттар қовоғи уйилди. Ишхонада ни-
мадир рўй берганини Салтанат тезда илғади.

– Яна нима бўлди? – деб сўради.

– Нима бўларди, яна отанг-да! Ҳамманинг олдида
мени шарманда қилди, – ҳасрат тугунини ечди Толиб.
– Неча марта айтдим, гапи бўлса, алоҳида гаплашсин,
деб. Бир оғиз шипшиб қўйиш қийинми, Салтанат? Агар
ойинг ай-толмаса, ўзинг айт. Шунча одамнинг олдида
бақиради, сўкади, қилган ишларини миннат қилади,
қачонгача чидаш мумкин?

Салтанат эрининг юзини оҳиста силади:

– Хўп, ўзингизни босинг, дадамни биласиз-ку! Қи-
зишиб кетган пайтда ҳамма нарса эсидан чиқиб кетади.

– Жамоанинг олдида мен нима деган одам бўлдим?
Шундоқ ҳам пана-пастқамда устимдан кулиб юришибди.

– Бўлди, айтаман. Эртага ўзим дадамнинг олди-
га бораман, – таскин берди Салтанат, кейин ҳазилга
олиб деди: – Ўзингиздан бўлгандир-да!

– Э, ҳамма ишимга аралашаверади, жонимга тег-
ди, – шундай деб Толиб бошига чойшабни ёпиб олди.

Салтанат бироз ўтириб, чиқиб кетди. Кейин қачон
қайтиб кирди, Толиб билмайди. У алоқ-чалоқ туш-
лар кўриб ётди...

Эрталаб у уйқуга тўймаган кўзларини зўрға очди.
Бироз ўйланиб ётди. Кейин Назира эсига тушиб, ил-
кис ёнига қаради: Салтанат йўқ эди. Ўрнидан турди-
да, соатга назар ташлади: вақт алламаҳал бўлибди.

У ётоқдан чиқиб, хотинини чақирди – жавоб келмади. Ошхона томонга юрмоқчи эди, рўпарасидан Назира чиқди.

– Хотинингиз боғчага кетди, – деди у истеҳзо билан.

Толиб ичидагини ташига чиқарди:

– Аҳмоқ хотин! Уйида бегона аёл бўлса ҳам чиқиб кетавераркан-да!.. – шундай деб бурилган эди, Назиранинг истеҳзосини эшитди:

– Аҳмоқ бўлмаса, сизга тегармиди?!

“Кечаги гапнинг қасдини оляпти”, – деди ичида Толиб ва индамай ювиниш хонасига кирди. Эшикни ёпар-ёпмас, ортидан Назира ҳам кирди. Толибнинг авзойи ўзгарди. У Назирадан янада аччиқ гапни кутган эди, аммо кутилмаганда у Толибни қучоқлаб олди.

– Сизни соғиндим, жудаям соғиндим, – деди шивирлаб.

Толиб ноўнғай аҳволда қолган, нима қиларини билмас, ичига титроқ кирган эди. У ҳадемай Салтанатнинг қайтиб келишидан хавотирга тушишдан кўра бир пайтлардаги ҳиссиётлари жўш уриб, ҳаяжонланиб қолган эди. Эсида, ғира-шира пайтда гужум остида икковлон учрашганларида Толиб Назиранинг шаршара мисоли сочларини тўйиб-тўйиб ҳидлар, гулу гулзор, гўзал боғ, дарахтларнинг муаттар ҳиди, ҳамма ҳаммаси аралашиб, анвойи исдан боши айланиб кетарди. Кейин Назиранинг кўзларига тикилар, бу соҳибжамол қиз ўзиники эканлигига сира-сира ишонгиси келмасди. Қучоқлаб оларди уни. “Мени ташлаб кетмайсизми?” – дерди Назира. Толиб уни бағридан бўшатиб, унинг кўзларига термиларди. “Наҳотки, сени ташлаб кетиб бўлса?” – дерди...

Аммо бари бошқача бўлиб кетди. Назирани ташлаб кетиш мумкин экан.

– Салтанат келиб қолади, – деди зўрға Толиб. – Унга... ҳеч нима демайсизми?

Назира Толибга ёвқараш қилиб, ювиниш хонасидан чи-қар-чиқмас, эшикнинг шарақлаб очилгани ва Салтанатнинг овози эшитилди.

Ўринбосари Шавқиддиновнинг кулимсираб кўришгани яна кечаги гапларни Толибнинг ёдига солди. “Отнинг ўлгани – итнинг байрами”! Бу мақолни овоз чиқариб айтмоқчи эди, ўзига эп кўрмади. Кошки, манови одам ўз айбини тан олса?

Толиб хонасига киргач, Валиевни ҳузурига чақиртирди...

– Нима қиламиз? – деб сўради Валиев.

Толиб индамай елка қисди. У уйда хотини билан тузукроқ гаплашиб олмаганидан хуноб эди. Нима бўлганда ҳам пулларни жойига қўйишлари керак. Акс ҳолда Довур Ҳалимович тинч қўймайди. Керак бўлса, ишни терговга ошириб юбориши мумкин. Толибни-ку, сақлаб қолишар, бироқ манови Валиев деганлари ҳам оғзини юмиб ўтирмайди.

– Хотинингиз билан гаплашмадингизми? – деб сўради Валиев очиқдан-очиқ.

Толиб унга қаҳр билан қаради. “Хотиним билан ишинг бўлмасин”, демоқчи бўлди, ўзининг ваъдасини эслади: “Нега қўрқасиз, бирор гап бўлса, ана, Салтанат бор...”

Валиев чиқиб кетгач, Толиб уйга қўнғироқ қилди. Хотинидан, “ойинг билан гаплашдингми?” – деб сўради. “Меҳмоннинг олдида ноқулай бўлди”, – деб баҳона қилди Салтанат. Толибнинг зардаси қайнади: “Мен бу ерда бўларим бўлиб ўтирибман-у сен ҳалиям меҳмонни баҳона қиласан, кузатиб юбор, йўқолсин”. Ичида эса бошқача ўйлади: “агар Назира Салтанатнинг ёнида бўлса, аксинча иш тутади”.

Тушдан кейин Толибнинг хонасидаги телефон жириглаб, у гўшакни кўтарган эди, нотаниш аёлнинг овози эшитилди:

– Алло, мен сиз билан учрашишимиз керак.

– Нима? Ким бу? – ҳам ҳайрон бўлиб, ҳам жаҳли чиқди Толибнинг.

– Телефонда овозим бошқача жарангларканми? Мен – Назираман.

Толиб эшик томонга қараб оларкан, ўзини босиб сўзлади:

– Менга қаранг, Назира, ниятингиз нима, уйингизга кетинг.

Назиранинг жавоби тайёр экан:

– Нега кетаман? Ахир, сизни деб келдим-ку!

– Нима керак ўзи сизга? – жиғибийрон бўлди Толиб.

– Нима эмас, ким, денг! Сиз, сиз кераксиз менга.

– Мақсадингиз нима ўзи? Оиламни бузишми? Кейин кўнглингиз жойига тушадими?

– Нега асабийлашасиз? Ўзингизни босинг. Бир пайтлардаги менга берган аҳд-паймонларингизни хотинингизга айтиб бермаганимга шукр қилинг. Оилани бузишга келсак... Сиз бизнинг оилани бузмадингизми? Онам қишлоқда бош кўтаролмай, қон босими билан ўлиб кетди. Отам ичкиликка ружу қўйган. Сингилларимга ҳали-ҳануз совчи келмайди. Муносабатларимиз ҳақида бутун қишлоқ аҳли билса-да, сиз номардларча ташлаб кетдингиз. Ўзингизча ўқишни баҳона қилдингиз.

Толиб бақриб юборди:

– Ахир, бунга неча йил бўлди?!

– Ҳа, анча сувлар оқиб ўтди. Не кунларни кўрмадим, не зардобларни ютмадим. Мен қийналган сайин сиз юқорилайвергансиз. Бас, етар! Мен ҳам яшашим керак. Энди бир қадам ҳам ортингиздан қолмайман. Ҳамма айтганларимга кўнасиз.

“Мен билан савдолашмоқчи, – деб ўйлади Толиб. – Ҳозир шуниси етмай турганди. Бир-икки йил аввалроқ келганида ҳам майли эди. Қайнотам эндигина ишонмай қўйганида...”

– Неча пул берай? – деди у. Аслида “қанча берсам, тинч қўясан?” демоқчи эди.

– О-ҳо, пулингиз кўпайганини писанда қиляпсизми? – кесатди Назира. – Агар шунчалик кўп бўлса, менинг номусимни тиклаб беринг.

Толиб ўрnidан туриб кетди. Гўшакни маҳкам қисиб, ўдағайлади:

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/uz/asar/4048> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/4048> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию
можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/4048>